

**Vihdin kunnan
ESIOPETUSSUUNNITELMA
2011 -**

JOHDANTO	3
KUUSIVUOTIAS	3
1. ESIOPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN VIHDISSÄ	5
2. ESIOPETUKSEN OPPIMISYMPÄRISTÖN KUVAUS	5
3. ESIOPETUKSEN PAINOTUKSET	6
4. ESIOPETUKSEN YLEISET KASVATUS- JA OPPIMISTAVOITTEET	6
5. ESIOPETUKSEN PEDAGOGINEN TOTEUTTAMINEN	7
5.1. Eheyttäminen	7
5.2. Keskeiset sisältöalueet	8
5.2.1. Kieli ja vuorovaikutus	8
5.2.2. Matematiikka	9
5.2.3. Etiikka ja katsomus	9
5.2.4. Ympäristö- ja luonnontieto	10
5.2.5. Terveys	11
5.2.6. Fyysinen ja motorinen kehitys	11
5.2.7. Taide ja kulttuuri	12
6. KASVUN JA OPPIMISEN TUKI ESIOPETUKSESSA	14
6.1. Kasvun ja oppimisen tuen tasot	14
6.2. Pidentetyn oppivelvollisuuden järjestäminen	16
6.3. Erityisopetus	17
6.4. Joustavat esiopetuksen järjestämistavat	17
6.5. Esiopetuksen muu tuki	18
6.5.1. Esiopetuksen oppilashuolto ja turvallisuuden edistäminen	18
6.5.2. Kiusaamisen ehkäiseminen	19
6.5.3. Tulkitseminen ja avustaminen	21
6.5.4. Henkilötietojen käsittely, salassapito ja tietojen luovuttaminen	21
7. ERI KIELI- JA KULTTUURIRYHMIIN KUULUVIEN LASTEN ESIOPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN SEKÄ VAIHTOEHTOPEDAGOGIIKKAAN PERUSTUVA ESIOPETUS	23
8. YHTEISTYÖ	24
8.1. Yhteistyö huoltajien kanssa	24
8.2. Yhteistyö muun varhaiskasvatuksen kanssa	24
8.3. Yhteistyö perusopetuksen kanssa	25
8.4. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö	25
8.5. Yhteistyö esiopetuksen toteuttamiseen osallistuvan henkilöstön kesken	26
8.5.1. Esiopetuksen työsuunnitelma	26
8.6. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa	27
9. ESIOPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN YHDISTETYISSÄ RYHMISSÄ TAI YHDYSLUOKISSA	27
10. LAPSEN KEHITTÄMISEN JA OPPIMISEN SEURANTA SEKÄ ARVIOINTI	28
11. ESIOPETUKSEEN OSALLISTUMISESTA ANNETTAVA TODISTUS	28
12. TOIMINNAN TOTEUTUMISEN JATKUVA ARVIOINTI	29

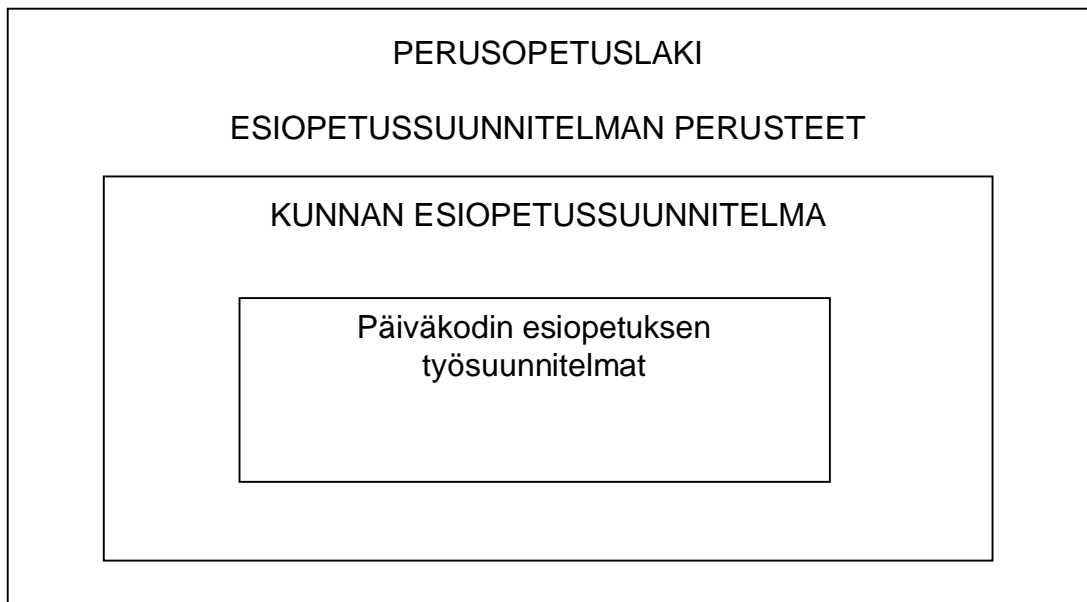
LIITTEET:

1. Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma
2. Esiopetuksen työsuunnitelmapohja

JOHDANTO

Esiopetuksen keskeinen tehtävä on vahvistaa lapsen kasvua ja oppimista sekä edistää lapsen kasvamista vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksen tavoitteet ja sisällöt määritellään kunkin lapsen yksilölliset tarpeet huomioiden. Vihdissä laaditaan jokaiselle lapselle Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma.

Vihdin kunnan esiopetussuunnitelma on laadittu varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa yhteistyössä Opetushallituksen antamien opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Tämän opetussuunnitelman pohjalta kukin päiväkotit laatii oman työsuunnitelmansa. Yhteinen opetussuunnitelma luo yhtenäisen perustan Vihdin kunnan esiopetukselle. Opetussuunnitelman hyväksyy kasvatusta- ja koulutuslautakunta ja se päivitetään säännöllisesti.

KUUSIVUOTIAS

Kuusivuotias on leikkivä ja pelaa mielellään pelejä sekä leikkii rooli- ja sääntöleikkejä. Leikkiminen on lapselle tärkeää. Muisti, ilmaisukyky, kyky suunnitella ja ilmentää asioita ja sanavarasto kehittyvät leikeissä. Leikki on lapselle ilon ja luovuuden lähde, jossa hän tutustuu uusiin asioihin ja oppii luottamaan omiin kykyihinsä. Hän haluaa olla paras ja on huono häviöjä. Kova halu ”voittaa” saattaa aiheuttaa kahnauksia leikkitovereitten kanssa. Hän on keksivä, kuvitteleva, pohtiva ja kiinnostunut erilaisista asioista.

Kuuden vuoden ikää kutsutaan joskus pikku murrosiäksi, koska siinäkin on kyse itsenäistymisestä ja oman tahdon vahvistumisesta. Lapsi pyrkii irtaantumaan vanhemmistaan ja muista aikuisista saadakseen tilaa omalle minälleen. Kuusivuotias on tunne-elämältään ailahteleva, mikä voi vaikuttaa kehityksen

taantumiselta. Siitä kuitenkin ei ole kyse, päinvastoin lapsi elää nopean kehityksen kautta. Kyyneleet muuttuvat hetkessä nauruksi, kiukuttelu hellyydenpuuskaksi. Lapsi saattaa kiukustua vähäisistäkin syistä, hän suuttuu, kun asiat eivät mene hänen haluamallaan tavalla. Hän ilmaisee suuttumustaan sanallisesti ja vanhempien arvosteleminen on tavallista. Valintojen tekeminen on kuusivuotiaalle vaikeaa ja hän tarvitsee siinä aikuisen apua, ymmärtämystä ja huomiota.

Kuusivuotias kasvaa pituutta, selvimmin käsivarret ja jalat, pyöreä vatsa häviää, lapsi hoikistuu ja ensimmäiset maitohampaat irtoavat. Nopean ja voimakkaan kasvun seurauksena viisivuotiaan hyvin hallittu liikehdintä muuttuu levottomammaksi ja kömpelömmäksi. Tästä huolimatta hän on hyvin liikkuva, ja tuntuu olevan yhtenään menossa ja tulossa. Hän on tekevä ja toimiva ja puuhailee mielellään erilaisten materiaalien kanssa siirtyessään kohti tarkempia hienomotorisia taitoja. Ryhmään kuuluminen on tärkeää ja hän ihailee tovereitaan, joiden mielipiteet saavat enemmän painoarvoa. Hän alkaa vertailla, huomioida ja arvostella toisten käyttäytymistä ja tulee itsekriittiseksi. Kuusivuotias on empaattinen. Hän huomaa toisten tunteita ja yrittää ottaa toisiakin huomioon, kuitenkin omat tarpeet menevät vielä edelle.

Kuusivuotiaan keskeisiä kognitiivisia toimintoja ovat tiedon vastaanottaminen, käsitteleminen, tuottaminen ja välittäminen. Hän oppii asiat parhaiten, kun ne liitetään lapsen aikaisempaan tietoon, mielekkäisiin kokonaisuuksiin ja todellisiin elämän tilanteisiin ja ongelmiin (tällöin puhutaan ns. konstruktivisesta oppimiskäsityksestä). 6-vuoden iässä ajattelutoiminnot kehittyvätkin nopeasti. Kuusivuotiaan on entistä helpompaa pohtia erilaisten ilmiöiden syitä hyödyntämällä pohdinnoissaan mm. mielikuvia ja luovaa ajattelua. Muisti, sanavarasto ja ajattelukyky kehittyvät kun hän saa muodostaa asioista omia mielipiteitä pohtimalla ja keskustelemalla yhdessä aikuisen kanssa. Lapsen tiedonhalua kannattaakin tukea ja olla aidosti kiinnostunut hänen ajatuksistaan. Lapsi jäsentää oppimistaan määrittämällä omaa sekä toisten ihmisten roolia oppimistapahtumassa. Sitä voidaan kuvailla jatkumona itse oppimisesta toisilta oppimiseen. Lapsella saattaa olla tavoitteena oppia asioita pärjätäkseen esikoulussa ja etenkin valmentautuakseen lähestyvään kouluuikaan. Jollekin se saattaa merkitä jokapäiväisessä elämässä tarvittavien taitojen opettelua kuten kengännauhojen sitominen, /r/ ja /s/ löytyminen, kellonaikojen oppiminen, vessassa käynti. Useammalle esikoululaiselle ulkoapäin välittyvä tavoite on lukemaan oppiminen ja laskutaito, niinpä he opettelevat näitä taitoja sekä itse, että yhdessä muiden lasten kanssa. Esikoululainen on kiinnostunut kirjaimista ja numeroista. Jotkut oppivat lukemaan ja kirjoittamaan. Lapsi ei halua, että häntä suojellaan ennen koulun alkua tapahtuvalta oppimiselta varsinkin kun hän itse näkee oppimisen luonnolliseksi osaksi omaa kasvuaan.

1. ESIOPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN VIHDISSÄ

Esiopetus on 6-vuotiaille järjestettävää maksutonta, suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta ja opetusta. Esiopetuksessa noudatetaan pääsääntöisesti koulujen työjärjestystä.

Vihdissä esiopetus kuuluu hallinnollisesti sivistyskeskukseen ja siellä varhaiskasvatuksen toimialaan.

Varhaiskasvatuksen piirissä olleen lapsen siirtyminen esiopetukseen on varhaiskasvatuksen pitkien käytännön perinteiden ansiosta yleensä sujuvaa. Esiopetus jatkuu pääsääntöisesti lapselle tutussa päiväkodissa, jossa lapsi ja kasvatushenkilöstö tuntevat toisensa.

Esiopetusta järjestetään myös yksityisissä päiväkodeissa. Kunta on tehnyt ostopalvelusopimuksen esiopetuksesta näiden kanssa.

Keskeisenä tavoitteena on edistää lapsen suotuisia kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä yleisen, tehostetun tai erityisen tuen keinoin.

Erityisvarhaiskasvatus tukee näiden tavoitteiden saavuttamista.

Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen kehityksen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden.

2. ESIOPETUKSEN OPPIMISYMPÄRISTÖN KUVAUS

Oppimisympäristöllä tarkoitetaan fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen, kognitiivisen ympäristön kokonaisuutta, jossa mahdollistetaan lapselle ominainen tapa toimia - leikkiä, liikkua, kokea ja tutkia.

Fyysiseen ympäristöön kuuluu rakennetut tilat, piha ja ympäristö ja niiden monipuolinen käyttö eri materiaaleineen ja välineineen. Hyvä oppimisympäristö herättää lapsessa mielenkiintoa, kokeilunhalua ja uteliaisuutta sekä kannustaa lasta toimintaan ja ilmaisuun. Ympäristö on esteettisesti viihtyisä ja toiminnallisesti tarkoituksenmukainen. Tilat mahdollistavat pitkäkestoisien leikin, omaehtoisen toiminnan, pienryhmätyöskentelyn ja levon.

Psyykinen ympäristö on emotionaalisesti turvallinen, missä vallitsee lasta hyväksyvä, kannustava ja kiireetön ilmapiiri. Aikuiset ovat lapselle aktiivisesti läsnä ja lapsen on voitava kokea luottavansa aikuisiin sekä siihen, että aikuinen on aidosti kiinnostunut hänestä ja hänen ajatuksistaan.

Sosiaalinen ja emotionaalinen ympäristö muodostuu vuorovaikutussuhteista. Lapsi saa kokemuksia kuulluksi ja ymmärretyksi tulemisesta, rohkaistuu aloitteenteossaan ja kykenee toimimaan yhdessä toisten kanssa. Lapsi kykenee ilmaisemaan eri tunnetiloja. Yhteistyö ja vertaisryhmän tuki ovat merkittävässä asemassa.

Kognitiivisen ympäristön suotuisan tuen ja ohjauksen avulla lapsi oppii kehittämään kognitiivisia prosessejaan, joita ovat, ajattelu, muistaminen, oppiminen ja ongelmanratkaiseminen. Nämä ovat taitoja, joita esioppilaalla voidaan kehittää.

Oppimisympäristö heijastaa yhteiskunnallisia oloja, vallitsevaa kulttuuria, sosiaalisia tapoja ja arvoja. Se nivoutuu kiinteästi aikuisten yhdessä määrittämään kasvatuksen arvopohjaan – yhteiseen lapsikäsitukseen sekä kasvatus- ja oppimisenäkemykseen.

Lapsi elää tässä ja nyt. Samalla hän kehittyy, oppii ja saa vaikutteita sekä kerää aineksia oman maailmankuvansa muodostamiseen. Tärkeimmän oppimisympäristön muodostaa jokapäiväinen elämä arjen kokemuksineen.

Oppimisympäristöä havainnoidaan ja arvioidaan jatkuvasti.

3. ESIOPETUKSEN PAINOTUKSET

Vihdissä opetetaan ja ohjataan lasta kestävästä kehitystä vahvistavaan elämäntapaan ja vastuullisuuteen. Esioppilaiden kohdalla korostuvat konkreettiset asiat, kuten kaverista huolehtiminen, lähiympäristön tutkiminen sekä kestävämpien arkikäytäntöjen omaksuminen.

Lisäksi esiopetuksessa voi olla päiväkotikohtaisia, esi- ja alkuopetuksen yhteisiä ja alueellisia painotuksia. Painotukset kuvataan työsuunnitelmassa.

4. ESIOPETUKSEN YLEISET KASVATUS- JA OPPIMISTAVOITTEET

Esiopetuksen tavoitteet määräytyvät toisaalta kunkin lapsen yksilöllisistä kehittymistarpeista ja toisaalta yhteiskunnan tarpeista. Esiopetuksen yleisenä tavoitteena on luoda turvallinen kasvu-ympäristö ja mahdollisuus toimia kiireettömässä ja rauhallisessa ilmapiirissä.

Kasvatustavoitteena on innokas, hyvin käyttäytyvä ja ympäristöönsä kunnioittava vihtiläinen, jolla on hyvä itsetunto ja realistinen minäkuva. Hän tulee toimeen toisten kanssa, kykenee ottamaan huomioon toisten ajatuksia ja luottaa rohkeasti omiin ajatuksiinsa. Tavoitteena on, että lapsen oppimaan oppimisen taidot kehittyvät. Hän omaksuu perustietoja, taitoja ja valmiuksia oppimisen eri alueilta ikänsä ja edellytystensä mukaan. On tärkeää, että opettajat ja huoltajat sekä esiopetuksen toteuttamiseen osallistuva henkilöstö

yhdessä kantavat vastuun lapsen esiopetussuunnitelman toteutumisesta, jotta saavutetaan asetetut tavoitteet.

5. ESIOPETUKSEN PEDAGOGINEN TOTEUTTAMINEN

Oppimisen edellytyksenä on lapsen kyky keskittyä ja kuunnella, oma kiinnostus erilaisiin asioihin ja ilmiöihin sekä oppimisen halu. Kiinnostuksen ohella tärkeää on motivaatio: kyky ihmetellä ja innostua. Oppimista tapahtuu huomaamatta, opetuksen kautta, mallioppimisen ja harjoittelun kautta; kokeilemalla, tutkimalla, ajattelemalla, tekemällä ja erehtymällä. Erittäin tärkeää tässä oppimisessa on lapsen vertaisryhmä. Lapsi peilaa omaa käyttäytymistään toisiin lapsiin ja saa samalla tietoa itsestään ryhmän jäsenenä. Hän harjoittelee sosiaalisia taitojaan ja huomaa oman vaikutuksensa ryhmään.

Esiopettajan tehtävänä on luoda ryhmä, joka tukee lapsen kehitystä ja oppimista. Ryhmässä toiminta perustuu tasa-arvoon, avoimuuteen, rehellisyyteen sekä oikeudenmukaisuuteen. Toiminnan toteutuksessa painotetaan pienryhmätoimintaa. Esiopettajan on huomioitava myös sukupuolten ja lapsen oman kulttuuritaustan mahdollisesti mukanaan tuomat erityistarpeet.

Esiopetuksessa oppiminen tapahtuu itse toiminnassa, jonka kantavia elementtejä ovat mielikuvitus ja leikki. Leikki on lapsen luontainen tapa toimia ja oppia sekä jäsentää oppimaansa. Leikissä lapsi käsittelee tunteitaan, kokemuksiaan ja ajatuksiaan. Hän harjoittelee sosiaalisia taitojaan, joiden avulla luodaan suhteita toisiin ihmisiin ja ympäristöön. Leikin maailmassa lapselle on kaikki mahdollista, eikä hän voi epäonnistua. Leikinomaisuus helpottaa vaikeiden asioiden ymmärtämistä. Se toimii myös lapsen tunne-elämän tasapainottajana.

Leikin lisäksi esiopetuksen keskeisiä työtapoja ovat mm. työkasvatus, pienryhmätoiminta, projektit, tehtävätyöskentely, lautapelit ja yhteistoiminnallinen oppiminen. Tietotekniikkaa voidaan käyttää mahdollisuuksien ja harkinnan mukaan.

5.1. Eheyttäminen

Esiopetuksessa opetus rakentuu kokonaisuuksista, jotka liittyvät lapsen elämänpiiriin ja kiinnostuksen kohteisiin. Toiminnan tavoitteena on luoda kokonaisuuksiin rakentuva oppimistilanne, jossa ilmiöitä tarkastellaan ja selitetään luontevasti eri teemojen ja projektitöiden avulla. Keskeistä toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa on opetuksen eheyttäminen. Eheyttämisessä eri tiedonalojen (kieli ja vuorovaikutus, matematiikka, ympäristö- ja luonnontieto,

etiikka ja katsomus, terveys, fyysinen ja motorinen kehitys, taide ja kulttuuri) näkökulmat ovat läsnä samanaikaisesti, kun ilmiötä tarkastellaan osana jotakin kokonaisuutta.

Opetuksen eheyttämisessä oppimisprosessi muotoutuu sisältöjä tärkeämmäksi. Esiopetuksessa tiedonalojen sisältöjen avulla lapsi laajentaa maailmankuvaansa ja oppii itsestään oppijana. Tällöin korostuu sisältöjen välinearvo. Esiopetuksen sisältöaluejako toimii opettajan pedagogisen työn välineenä.

5.2. Keskeiset sisältöalueet

5.2.1. Kieli ja vuorovaikutus

Kieli on ajattelun ja tunneilmaisun väline, joka kehittyy lapsen ja aikuisen sekä lasten välisessä vuorovaikutuksessa. Se on myös perusta persoonallisuuden kehittymiselle.

Lasta rohkaistaan ja ohjataan vuorovaikutustilanteissa sekä puhumiseen että aktiiviseen kuuntelemiseen.

Kielellisen kehityksen edellytys on kiireettömyys, kannustava ilmapiiri sekä mahdollisuus ajatteluun ja oivaltamiseen.

Varhaiskasvatuksessa luodaan pohjaa luku- ja kirjoitustaidon oppimiselle. Esiopetuksessa alkavan luku- ja kirjoitustaidon perustana on fonologisen tietoisuuden ja kirjaintuntemuksen vahvistaminen ja lisääminen.

Opettajalla tulee olla tietoa lapsen kielellisen kehityksen lainalaisuuksista.

Tavoitteet

- Ohjata lasta ilmaisemaan ajatuksiaan sanoin
- Herättää ja edistää kielellistä tietoisuutta
 - § Saada lapsi kiinnostumaan kielestä ja sen rakenteista
 - § Tunnistaa herkkyyksiausia
- Totuttaa lapsi kuuntelemaan ja keskittymään
- Harjaannuttaa lapsen keskustelu- ja viestintätaitoja, niin että hän pystyy soveltamaan niitä arkielämässä
- Rikastuttaa sanavarastoa
- Herättää ja ylläpitää lukumotivaatiota
- Antaa kirjallisuuden avulla monipuolisia kokemuksia kielestä
- Antaa kokemuksia siitä, että puhuttu kieli voidaan muuttaa kirjoitetuksi ja kirjoitettu kieli puheeksi
- Huomioidaan erityistarpeita ja tukea riittävän ajoissa

Sisältöehdotuksia

- Lorut, runot, sadut, sadutus, näytelmät, kerronta, draama
- Tietoisuus lauseista, sanoista, tavuista ja äänneistä
- Kirjain – äänne -vastaavuus

- Lukusuunta
- Oikea kynäote, kirjainten tunnistaminen ja kirjoittaminen
- Eläytyvä kuunteleminen ja kuullun ymmärtäminen
- Puhumisen ja arkipäivän puhetilanteiden harjoittelu

5.2.2. Matematiikka

Esiopetuksessa luodaan edellytyksiä ja pohjaa matematiikan oppimiselle. Lasta ohjataan havainnoimaan ja jäsentämään ympäröivää maailmaa arkipäivätilanteiden avulla sekä huomioimaan niissä ilmeneviä matemaattisia ilmiöitä. Oppimistilanteissa lapsella on aktiivinen rooli. Lasta kannustetaan kertomaan mitä hän ajattelee tai miten hän ajatteli. Matematiikan oppiminen edellyttää käsitteiden ymmärtämistä, matemaattista kieltä, jota arkipäivän kielenkäytössä esiintyy vähän. Lapselle tarjotaan monipuolisia kokemuksia käsitteiden eri ilmenemismuodoista ja näin tuetaan hänen ajattelunsa kehitystä. Ongelmat ja niiden ratkaiseminen ovat osa matematiikkaa ja on tärkeää, että lapsi oppii pohtimaan eri vaihtoehtoja. Esiopetuksessa pääpaino on toiminnallisessa ja konkreettisessa tekemisessä. Opettajan tehtävänä on luoda oppimisympäristö, joka monipuolisin opetusmenetelmin ja -välinein tukee ja edistää jokaisen lapsen yksilöllistä matemaattisen ajattelun kehittymistä. Opettajan tulee olla tietoinen lapsen matemaattisen ajattelun kehittymisestä.

Tavoitteet

- Huomion kiinnittäminen arkipäivän tilanteissa ilmeneviin matemaattisiin ilmiöihin kuten erilaiset ja -kokoiset kuviot, esineet, korkeudet, painot jne.
- Lapsen myönteinen suhtautuminen matematiikkaa kohtaan
- Peruskäsitteiden ymmärtäminen
- Lasta ohjataan soveltamaan matemaattisia käsitteitä toiminnassaan.

Sisältöehdotuksia

Sisällöt valitaan siten, että lapsella on mahdollisuus saada käytännön arkielämässä tarvittavia tietoja, taitoja ja valmiuksia kokeilemalla ja tutkimalla. Keskeisiä kohteita ovat:

- Luokittelu
- Vertailu ja järjestäminen
- Numerotuntemus
- Lukukäsite: yksi yhteen, lukujonotaito, lukumäärät, järjestysluvut
- Geometriset kappaleet ja kuviot
- Suuntien ilmaiseminen ja ymmärtäminen
- Aikaan liittyvät käsitteet.
- Suunnitelmien tekemisen harjoittelu

5.2.3. Etiikka ja katsomus

Esiopetuksessa tuetaan lapsen kulttuurisen ja kielellisen identiteetin vahvistamista ja hänen ymmärrystään omasta kulttuuriperinnöstään ja kulttuurisesta monimuotoisuudesta. Lasta ohjataan arvostamaan ja vaalimaan

luontoa ja rakennetun ympäristön esteettisiä ja kulttuurisia arvoja. Eettinen kasvatus sisältyy kaikkeen toimintaan ja on koko ryhmälle yhteistä. Se perustuu suvaitsevaisuuteen, tunteiden hallinnan opetteluun, hyviin tapoihin sekä lapsen vahvuuksien tukemiseen. Perustana on kotien uskonnollinen ja katsomuksellinen kasvatus.

Tavoitteet

- Hyvän ja pahan sekä oikean ja väärän erottaminen
- Oikeus tulla kuulluksi ja huomioon otetuksi uskonnollisissa ja elämäkatsomuksellisissa kysymyksissä
- Mahdollisuus saada tietoa muiden lapsiryhmässä edustettuina olevien uskontojen ja vakaumusten tavoista, kuten juhlista, symboleista jne.
- Itsensä ja toisten hyväksyminen
- Hyvän ystävyyden ymmärtäminen
- Hiljaisuuden kokeminen
- Suomalaisen kulttuuri- ja luontoperinnön tunteminen ja arvostaminen

Sisältöehdotuksia

- Erilaisten tunteiden ilmaisu ja kontrolli
- Hyvät tavat
- Anteeksi antaminen ja saaminen; toisen asemaan asettuminen
- Tekojen arvioiminen eettisestä näkökulmasta
- Oman ja toisen työn arvostaminen
- Oman itsensä hyväksyminen, elämänrohkeus
- Erilaisuuden hyväksyminen
- Uskonnollisiin juhliin tutustuminen (miten ja miksi niitä vietetään)
- Evankelisluterilaiseen uskontoon tutustuminen
- Lapsen omat elämäkysymykset
- Eettisen- ja uskontokasvatuksen sisältöjen ja menetelmien perustana ovat elämykset ja kokemukset

5.2.4. Ympäristö- ja luonnontieto

Vihti on vihreä maaseutukunta vesistöineen ja harjuineen pääkaupunkiseudun vaikutuspiirissä, jonne on rakennettu myös kaupunkimaisia taajamia. Vihtiläinen luonto tarjoaa monipuoliset mahdollisuudet luonnon havainnoimiseen ja retkiin kaikkina vuodenaikoina.

Oman ympäristön ja kulttuurin tuntemus sekä toisten ihmisten ja kulttuurien arvostaminen ovat esiopetuksen kannalta tärkeitä asioita. Lapsi oppii ottamaan omassa toiminnassaan huomioon luonnon ja ympäristön monimuotoisuuden, viihtyisyyden ja kauneuden sekä toimimaan ympäristöä säästävällä tavalla ja sitä hoitaen.

Tavoitteet

- Luodaan pohja kestävän kehityksen periaatteelle
- Huolehditaan ympäristön siisteydestä (roskaaminen)

- Tuetaan ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja luontoretkillä
- Vahvistetaan lapsen elämyksellistä, kokemuksellista ja emotionaalista suhdetta luontoon ja ympäristöön
- Omaksutaan luontoa ja ympäristöä koskevia peruskäsitteitä,
- Opitaan ymmärtämään luonnonilmiöiden syy- seuraus – suhteita

Sisältöehdotuksia

Lasta ohjataan käyttämään kaikkia aisteja havaintojen teossa. Havaintojen kohteena ovat:

- Rakennettu lähiympäristö
- Luonto
- Vuodenajat
- Kasvit ja eläimet
- Sää
- Liikenne

5.2.5. Terveys

Terveyskasvatuksen tehtävänä on ohjata ja edistää lapsen suotuisaa fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvua ja kehitystä. Lasta ohjataan terveellisiin elämäntapoihin. Lapsi oppii tiedostamaan oman toimintansa vaikutuksen hyvinvointiinsa – ottamaan asteittain vastuuta omasta hyvinvoinnistaan ja terveydestään. Aikuisten tulee huolehtia riittävästä levon, leikin ja ohjatun toiminnan vaihtelusta siten, että päivä ei muodostu lapselle liian rasittavaksi.

Tavoitteet

- Fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus ja koskemattomuus
- Läheiset ja lämpimät ihmissuhteet
- Ravinnon, riittävän levon ja säänmukaisen pukeutumisen merkityksen ymmärtäminen
- Riittävä ulkoilu
- Hygienian merkityksen ymmärtäminen ja siitä huolehtimaan oppiminen
- Ryhmässä toimimisen periaatteet
- Hyviin tapoihin ohjaaminen

Sisältöehdotuksia

- Terveyskasvatuksen toteutuminen luontaisesti arkipäivän tilanteissa
- Terveyskasvatuksen ja ensiavun alkeistiedon omaksuminen
- Aiheeseen liittyvät teemapäivät ja projektit

5.2.6. Fyysinen ja motorinen kehitys

Päivittäinen, monipuolinen liikunta on välttämätöntä lapsen tasapainoiselle kasvuksi, kehitykselle, terveydelle ja hyvinvoinnille. Lapsen fyysinen kunto, liikehallinta ja motoriset perustaidot harjaantuvat liikkumisen ja leikin avulla. Liikunta edistää lapsen oppimisvalmiuksia, käsitteiden oppimista ja terveen

itsetunnon kehittymistä sekä henkistä hyvinvointia. Esiopetuksessa lapselle tarjotaan mahdollisuuksia sekä ohjattuihin liikuntahetkiin että omatoimiseen, vapaaseen liikunnalliseen toimintaan.

Lasta ohjataan huolehtimaan omasta terveydestään, turvallisuudestaan ja hyvinvoinnistaan arjen eri tilanteissa sekä liikkumaan ja urheilemaan turvallisesti.

Tavoitteet

- Oman kehon tuntemus ja hallinta sekä terveydestä huolehtiminen
- Terveen itsetunnon vahvistaminen
- Itseilmaisu ja tunteiden hallinta
- Ilon, elämysten ja myönteisten kokemusten saaminen liikunnan avulla
- Liikunnan ja leikin lisääminen lapsen arjessa
- Motoristen perustaitojen kehittäminen
- Koordinaatiokyvyn kehittäminen
- Hienomotoriikan kehittäminen
- Luodaan pohjaa elinikäisille liikuntatottumuksille
- Kuntoliikunta
- Liikuntasuosituksien noudattaminen

Sisältöehdotuksia

- Perusliikunta
kävely, juokseminen, hyppääminen, kiipeily, tasapaino
- Voimistelu
perus-, väline-, satuvoimistelu, mielikuvaliikunta,
- Kausiliikunta
hiihto, luistelu
- Välineliikunta
hyppynarut, pallo ym.
- Liikuntaleikit
heitto-, kiinniotto-, järjestäytymis-, reaktio-, perinneleikit
- Musiikkiliikunta
rytmi, oma keho ja sen mahdollisuudet
- Kädentaidot, silmän ja käden yhteistyö
arkipäivän toiminnot, taiteellinen työskentely, luonnon ilmiöiden tutkiminen, kirjainten ja numeroiden hahmottaminen
- Suunnistus
- Retket
- Liikunnalliset teemapäivät ja kampanjat (esim. Nuori Suomi)

5.2.7. Taide ja kulttuuri

Esiopetuksen taide- ja kulttuurikasvatuksen tavoitteena on lapsen luovuuden tukeminen, oppimisprosessien syventäminen sekä elämäntaitojen kartuttaminen. Tunne-elämysten, havaintojen ja oman tekemisen kautta lapsen ajattelu- ja ongelmanratkaisutaidot sekä mielikuvitus kehittyvät. Esiopetuksessa

tehdään yhteistyötä eri taide- ja kulttuuritahojen kanssa, korostetaan esteettisiä arvoja ja lapsi saa kokemuksia vihtiläisestä kulttuurielämästä.

Tavoitteet

Taide- ja kulttuuriaineiden tavoitteena on vahvistaa minäkuvaa, tukea luovuutta ja kehittää itseilmaisua eri aistikanavia käyttämällä. Lisäksi tavoitteena on:

- Oppia havainnoimaan ja arvostamaan kauneutta arkipäivän ympäristössä
- Kokea yhdessä tekemisen iloa
- Oppia keskittymistä ja suunnitelmallista työskentelyä
- Harjaantua silmän ja käden yhteistyössä
- Kehittyä motorisilta taidoiltaan
- Tutustua erilaisiin työvälineisiin ja materiaaleihin sekä opetella niiden käyttöä
- Saada kokemuksia erilaisista ilmaisutavoista ja kokeellisesta toiminnasta

Sisältöehdotuksia

- Emotionaalisten, esteettisten ja elämyksellisten kokemusten tarjoaminen
- Musiikki
 - § Laulaminen
 - § Soittaminen
 - § Kuunteleminen
 - § Esiintyminen
 - § Musiikkiliikunta ja tanssi
 - § Yhdessä tekeminen
 - § Dynamiikka, rytmi, melodia, harmonia, muoto
- Kuvataide, askartelu, tekstiili- ja tekninen käsityö
 - § Taiteen tarkastelu
 - § Piirtäminen, maalaus, muotoilu, leikkaaminen, liimaaminen
 - § Värit, muoto, tila, sommittelu, perinnetyö
- Draamakasvatus
 - § Näytteleminen
 - § Nukke- ja pöytäteatteri
 - § Kuunnelmat ja kerronta
 - § Yleisönä oleminen
 - § Draama opetuksen välineenä
- Viestintä
 - § Viestintävälineiden tunnistamista ja käytön harjoittelua
 - § Kriittinen toimintatapa; viestimet
 - § Mediakasvatus

6. KASVUN JA OPPIMISEN TUKI ESIOPETUKSESSA

Jokaiselle esiopetuksessa olevalle lapselle laaditaan henkilökohtainen esiopetuksen oppimissuunnitelma yhteistyössä vanhempien kanssa. Oppimissuunnitelman laatimisen lähtökohtina ovat lapsen vahvuudet. Lapsen ja vanhempien esiopetukseen kohdistuvat odotukset ja lapsen tuen tarve huomioidaan suunnitelmaa laadittaessa. Oppimissuunnitelman laadinta käynnistyy mahdollisimman pian esiopetusvuoden alettua. Oppimissuunnitelma mahdollisine liitteineen siirretään siihen kouluun, jossa lapsi aloittaa ensimmäisen luokan (Pol § 31 a ja § 40). Yksiköiden esiopetuksen työsuunnitelmissa kuvataan esiopetuksen ja koulun välinen yhteistyö esiopetusvuoden aikana.

Oppimissuunnitelmassa seurataan lapsen kasvua ja kehitystä esiopetuksen sisältöalueiden näkökulmasta lapsen yksilölliset lähtökohdat huomioiden. Esiopetukseen osallistuvan henkilöstön ja huoltajien yhteissuunnittelulla lisätään yhteistä tietoisuutta lapsen kehityksestä. Yhteistyössä havaitaan mahdollinen tuen tarve riittävän varhain ja tukitoimiin voidaan ryhtyä välittömästi.

Vastuu oppimissuunnitelman laatimisesta on esiopettajalla.

Esiopetuksessa vertaisryhmässä toimiminen, sosiaalisten taitojen harjaantuminen, oppimaan oppiminen ja oivaltamisen ilo ovat tärkeitä. Tavoitteena on tukea lapsen myönteistä käsitystä itsestään oppijana sekä herättää uteliaisuus ja kiinnostus ympäröivää maailmaa kohtaan. Itsensä oppimiskykyiseksi mieltävä lapsi saa taitonsa paremmin käyttöön ja sitä kautta myös hänen itsetuntonsa vahvistuu.

Lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja oppimista tuetaan tiiviissä yhteistyössä huoltajien kanssa. Tuen tarjoamisen lähtökohtina ovat sekä esiopetusryhmän että yksittäisen lapsen vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. Kognitiiviset prosessit kuten ajattelu, muistaminen, oppiminen ja ongelmaratkaiseminen nähdään taitoina, joita voidaan kehittää. Ympäristön suotuisan tuen ja ohjauksen avulla lapsi oppii kehittämään kognitiivisia prosessejaan.

Tukea suunniteltaessa otetaan huomioon, että lapsen tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan, vähäisestä vahvempaan tai yhden tukimuodon tarpeesta useamman tukimuodon tarpeeseen.

6.1. Kasvun ja oppimisen tuen tasot

Yleinen tuki sisältyy kasvatukseen, opetukseen ja ohjaukseen, jota lapsi saa esiopetusvuotensa aikana. Esiopettaja vastaa ja suunnittelee toiminnan ryhmässään kunnan esiopetussuunnitelman mukaan. Hän ja ryhmän muut kasvatushenkilöt havainnoivat ja arvioivat lapsen kehittymistä ja edistymistä yhdessä huoltajien kanssa. Tämän tiedon perusteella esiopettaja kartoittaa

lapsen tuen tarpeita ja suunnittelee esiopetuksen toiminnan sisällön ja menetelmät sekä mahdolliset tukitoimet ottamalla huomioon vertaisryhmän antaman voimavaran ja vuorovaikutuksen tason lapsen kasvun tukena. Yksilö- ja pienryhmätoiminta mahdollistaa lapsen yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamisen. Tarvittaessa voidaan käyttää erityislastentarhanopettajan konsultaatiota tai muuta työpanosta. Yleisen tuen vaikutusta ja riittävyttä arvioidaan. Mikäli tukitoimet todetaan riittämättömiksi, siirrytään tehostettuun tukeen.

Yleisen tuen tukimuodot:

- Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma
- Yhteistyö alueellisen erityislastentarhanopettajan kanssa
- Esiopetuksessa käytössä olevat osaamiskartoitukset syksyllä ja keväällä
 - § Kummin 3
 - § Makeko 1 ja 2
 - § KPT (kontrolloitu piirrostarckailu)

Tehostettu tuki on yleistä tukea jatkuvampaa, vahvempaa ja yksilöllisempää ja yhteistyö huoltajien kanssa tiivistyy. Tehostetun tuen tarve voidaan havaita esikoulun alussa lapsen aikaisemman varhaiskasvatushistorian perusteella. Tarve voi ilmetä myös esiopetustoiminnan aikana.

Esiopettaja laatii ensin lasta koskevan pedagogisen arvion. Oppilashuoltoryhmä tekee päätöksen tehostetun tuen tarjoamisesta, jonka päiväkodin johtaja allekirjoittaa. Tämän jälkeen lapselle laaditaan tehostetun tuen oppimissuunnitelma (lomake: oppi. vihti. fi). Tässä suunnitelmassa hyödynnetään lapselle aiemmin laadittuja kasvatuksen ja oppimisen suunnitelmia. Oppimissuunnitelmassa yhdistyvät pedagogisen- ja kuntouttavan tahon sekä vanhempien näkemykset tuen riittävästä tasosta. Suunnitelman laatii esiopettaja yhteistyössä huoltajien, alueellisen erityislastentarhanopettajan ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa.

Tehostetun tuen aikana korostuu erityislastentarhanopettajan antaman tuen, lapsen yksilöllisen ohjauksen, joustavien ryhmittelyjen ja kodin kanssa tehtävän yhteistyön merkitys. Tehostetun tuen tarvetta arvioidaan lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmatyön yhteydessä. Päätöksen tehostetun tuen lopettamisesta tekee esiopetuksen oppilashuoltoryhmä.

Tehostetun tuen muodot:

- Kaikki esiopetuksen tukimuodot
- Määräaikainen erityisesiopesetus
- Oppilashuolto
- Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Erityistä tukea annetaan niille lapsille, joille tehostetun tuen keinot osoittautuvat riittämättömiksi tai joilla on vaikeuksia edistyä riittävästi esiopetuksen tavoitteiden mukaisesti muiden tukitoimien avulla.

Erityisen tuen tarpeen ilmetessä esiopettaja laatii pedagogisen selvityksen yhteistyössä alueellisen erityislastentarhanopettajan kanssa. Pedagogisen selvityksen ja/tai mahdollisten asiantuntijalausuntojen perusteella

varhaiskasvatuspäällikkö tekee erityisen tuen päätöksen. Erityisen tuen päätöksen perustana ovat esiopettajan laatima pedagoginen selvitys ja moniammatillisen oppilashuollon yhteistyönä tekemä selvitys lapsen saamasta tehostetusta tuesta ja lapsen kokonaistilanteesta.

Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ennen esiopetuksen alkamista tai esiopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että lapsen opetusta ei vamma, sairauden, kehityksessä viivästymisen tai tunne-elämän häiriön tai muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten.

Erityisen tuen muodot:

- Kaikki esiopetuksen tukimuodot
- Alueellisen erityislastentarhanopettajan palvelut
- Erityisesiopetus
- Pidennetty oppivelvollisuus
- Oppilashuoltotyö
- Kuntoutuspalvelut (puhe-, toiminta-, fysioterapia)
- Yhteistyö muiden asiantuntijoiden kanssa

6.2. Pidennetyn oppivelvollisuuden järjestäminen

Vaikeasti vammaisten lasten pidennetystä oppivelvollisuudesta päätetään ennen esiopetuksen alkua. Tällaisia lapsia ovat mm. näkö- ja kuulovammaiset lapset sekä fyysisesti tai psyykkisesti vaikeasti vammaiset lapset, kehityksessään viivästyneet lapset ja lapset, joilla on puheen ja kielen erityisvaikeus. Myös lapsen vaikea sairaus voi olla syynä pidennettyyn oppivelvollisuuteen.

Vihdissä pidennetty oppivelvollisuus järjestetään jokaisen lapsen osalta yksilöllisesti joko päiväkodissa tai koulussa.

Lapselle sopiva vaihtoehto etsitään moniammatillisessa yhteistyössä yhdessä huoltajien kanssa. Huoltajille tulee tiedottaa eri vaihtoehtojen vaikutuksesta lapsen elämään, tiedottamisesta vastaa alueellinen erityislastentarhanopettaja. Opinpolkua suunniteltaessa tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen, erityisopetuksen, alkuopetuksen ja oppilashuollon kanssa. Päätöksen pidennetystä oppivelvollisuudesta tai pidennetyn oppivelvollisuuden päättämisestä tekee sivistysjohtaja.

Lapsen opinpolku suunnitellaan kokonaisuus huomioiden ja seuraavia periaatteita noudattaen:

- Lapsi aloittaa oppivelvollisuutta edeltävässä esiopetuksessa sinä vuonna, kun hän täyttää viisi vuotta, jatkaa toisen vuoden

oppivelvollisuuden suorittamiseen kuuluvassa esiopetuksessa ja aloittaa tämän jälkeen perusopetuksen.

- Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa yhden vuoden, minkä jälkeen hän aloittaa perusopetuksen.
- Lapsi aloittaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen kuuluvan esiopetuksen sinä vuonna, kun hän täyttää kuusi vuotta ja opiskelee esiopetuksessa kaksi vuotta. Tällöin lapsi aloittaa perusopetuksen vuotta säädettyä myöhemmin eli sinä vuonna, kun hän täyttää 8 vuotta. Perusopetuksen myöhemmästä aloittamisesta on tehtävä erillinen hallintopäätös.

6.3. Erityisopetus

Kun lapselle on tehty erityisen tuen päätös, laaditaan hänelle henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma HOJKS. Siinä sovitaan erityisopetuksen järjestämiseen liittyvät seikat yhteistyössä huoltajien kanssa. Opetus järjestetään erityispedagogisin keinoin edistämään tukea tarvitsevan lapsen oppimista hänen kannaltaan optimaalisella tavalla opetusjärjestelyjä, opetusmenetelmiä ja oppimisympäristöä kehittäen.

Erityisopetusta voidaan hyödyntää ja antaa laaja-alaisesti kaikilla tuen järjestämisen tasoilla. Toimijoina ovat alueelliset erityislastentarhanopettajat, ryhmissä olevat erityislastentarhanopettajat ja integroidussa erityisryhmässä toimiva erityislastentarhanopettaja. Erityislastentarhanopettajat opettavat suunnitelmiansa mukaisesti lasta niillä sisältöalueilla, joilla on havaittu tuen tarvetta. He soveltavat erityispedagogisia menetelmiä ja arvioivat tuen vaikutusta lapsen oppimisen kannalta. Kokonaisvastuu lapsen esiopetuksen toteuttamisesta on lastentarhanopettajalla. Erityislastentarhanopettajat ovat mukana saattaen vaihdossa lapsen siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen.

6.4. Joustavat esiopetuksen järjestämistavat

Esiopetus toimii yhteistyössä perusopetuksen kanssa ja yhteistyö tiivistyy myös alueellisten erityislastentarhanopettajien ja osa-aikaisten erityisopettajien kesken. Yhteistyötä esiopetusvuoden aikana syvennetään, jos lapsi on tehostetun tuen tai erityisen tuen piirissä. Voidaan tehdä yksilöllisiä ratkaisuja, jolloin lapsen siirtyminen esiopetuksesta alkuopetukseen tapahtuu joustavasti.

6.5. Esiopetuksen muu tuki

6.5.1. Esiopetuksen oppilashuolto ja turvallisuuden edistäminen

Esiopetuksen oppilashuolto on säännöllistä perusopetuslaissa säädettyä moniammatillista toimintaa yhteistyössä neuvolaterveydenhuollon ja lastensuojelun kanssa. Päiväkodinjohtaja vastaa oppilashuollosta ja oppilashuoltoryhmän toiminnasta yksikössään.

Esiopetuksen oppilashuoltoryhmän toiminnan tehtävänä on osana päiväkodin toimintakulttuuria edistää sekä yhteisön että yksittäisten lasten fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä kasvun ja oppimisen edellytyksiä. Oppilashuoltoryhmä huolehtii lapsen tueksi suunnitellun varhaisen tuen jatkumosta, pyrkii oppimisen esteiden, oppimisvaikeuksien sekä muiden ongelmien ehkäisemiseen, tunnistamiseen, lieventämiseen ja poistamiseen mahdollisimman varhain. Oppilashuolto tukee henkilöstöä oppilashuollollisissa kysymyksissä. Jokaisessa päiväkodissa toimii oppilashuoltoryhmää, koordinoi esiopetuksen moniammatillista toimintaa ja tukee arjen huolenpidon toteutumista sekä etsii ratkaisuja yksittäisten lasten ja heidän perheidensä auttamiseksi. Tehtäviin kuuluu myös lasta koskevan opetuksen järjestämisen kannalta tärkeän tiedon siirtäminen alkuopetukseen.

Lapsen suojaamiseen väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä kiinnitetään erityistä huomiota.

Esiopetuksessa noudatetaan Vihdin kunnan päivähoidon turvallisuuteen ja poikkeustilanteisiin liittyviä toimintaohjeita sekä yksikön pelastautumissuunnitelmaa.

Päiväkodin oppilashuoltoryhmän rakenne ja toiminta

Päiväkodin oppilashuollollisesta toiminnasta vastaa päiväkodin johtaja.

Oppilashuoltoryhmä kokoontuu päiväkodeissa säännöllisesti.

Oppilashuoltoryhmän toiminta kuvataan vuosittaisessa esiopetuksen työsuunnitelmassa. Päiväkodin oppilashuoltoryhmään kuuluvat päiväkodinjohtaja, esiopettaja ja alueellinen erityislastentarhanopettaja. Lisäksi ryhmään kuuluvat psykologi ja neuvolaterveydenhoitaja sekä kutsuttaessa varsinaisen oppilashuoltoryhmän ulkopuolisina osallistujina lastensuojelun henkilöstöä ja kyseisen lapsen kanssa työskentelevää kasvatushenkilöstöä tai muita asiantuntijoita. Päiväkodin oppilashuoltoryhmä voi kokoontua joko kokonaisuudessaan tai siten, että käsiteltävän asian osalta tarvittavat henkilöt ovat paikalla. Huoltajan tulee olla tietoinen oppilashuoltotyöstä, jolloin erillistä lupaa lapsen asioiden käsittelyyn ei tarvita. Kun oppilashuoltoryhmän kokoukseen osallistuu ryhmän ulkopuolisia asiantuntijoita, pyydetään huoltajalta erillinen kirjallinen lupa. Huoltaja kutsutaan mukaan ryhmän kokoukseen kun hänen lapsensa asioita käsitellään. Huoltajan läsnä ollessa erillistä lupaa ei tarvita.

Oppilashuoltotyöryhmän kokouksista laaditaan muistio, jonka laatimisesta vastaa päiväkodin johtaja. Muistion pohja ja lupalomake moniammatilliseen tiedonsiirtoon löytyvät oppi.vihti.fi sivuilta oppilashuollon lomakkeista.

Lapsen asioiden hoitaminen oppilashuollossa:

- lapsiryhmän henkilökunta arvioi tilanteen (mahdollisesti alueellisen erityislastentarhanopettajan kanssa)
- keskustelu huoltajan kanssa
- asia tuodaan oppilashuoltoryhmään
- valitaan vastuuhenkilö(t) ja sovitaan toimenpiteistä
- kutsutaan tarvittaessa koolle lapsikohtainen moniammatillinen palaveri huoltajan kanssa sopien
- seuranta ja tukitoimet jatkuvat, kunnes todetaan, ettei seurantaakaan enää tarvita
- muistion laatiminen

Oppilashuoltoryhmän kokouksesta kirjattavassa muistiossa tulee mainita ainakin

- vireille panija
- aihe
- päätetyt jatkotoimenpiteet ja seuranta
- vastuuttaminen jatkotyöskentelyn osalta
- mitä tietoa ja kenelle on lapsesta annettu

Esiopetuksen ruokailu

Esiopetuksessa tarjotaan lakisääteinen ravintosuosituksen mukainen terveellinen, tarkoituksen mukaisesti järjestetty ja ohjattu ateria.

Ruokailutilanteet ovat osa esiopetuksessa harjoiteltavaa tapakasvatusta.

Esiopetusruokailussa pyritään huomioimaan opetuksessa vaihtuvat teemat ja juhlat.

Erityisruokavalio tarjotaan lapselle, jolla on terveydellinen peruste ruokavalioon. Eettisistä ja uskonnollisista syistä varsinaisesta ruokalistasta poikkeavaa ruokaa tarjotaan mahdollisuuksien mukaan.

Esiopetuksen kuljetukset

Vihdissä esiopetuskuljetus järjestetään suoraan kotoa esiopetukseen tai esiopetuksesta kotiin kulkeville lapsille joiden esiopetusmatka ylittää 3 km.

Lisäksi järjestetään kuljetus liian vaaralliseksi nimettyjä teitä käyttäville sekä niille lapsille joiden kuljetus perustuu lääkärintodistukseen. Kuljetukseen oikeutettu esiopetuslapsi kuljetetaan aina kouluautolla (ei busseja) kodin tuntumasta ja saattaen siten ettei lapsi jää ilman valvontaa matkan aikana.

6.5.2. Kiusaamisen ehkäiseminen

Esikoululainen mainitsee usein "kiusaaminen" vastaukseksi kysymykseen "mikä eskarissa ei ole kivaa". Havainto saa tukea muutamasta toistaiseksi harvasta tutkimuksesta, joiden mukaan alle kouluikäisten lasten keskuudessa esiintyvät kiusaamisen tavat ja muodot muistuttavat melko paljon kouluikäisille tehtyjen tutkimusten tuloksi.

Kiusaamisen eri muotoja ovat:

- Fyysinen kiusaaminen (töniminen, lyöminen, potkiminen, nipisteleminen ja toisen pidättelemineen),
- Verbaalinen kiusaaminen (nimittely, uhkailu, pilkkaaminen ja hännääminen),
- Psyykkinen kiusaaminen (ilmehtiminen, elehtiminen, käännetään selkä, ei vastata)
- Suoraa kiusaamista on suhteellisen avoin hyökkääminen uhrin kimppuun
- Epäsuoraa kiusaamista on, kun joku lapsista suljetaan pois ryhmästä ja hänet eristetään sosiaalisesti.

Kiusanteko:

- Kohdetta ei alisteta henkisesti eikä fyysisesti. Se ei ole systemaattista, toistuvaa tai samaan lapseen kohdistuvaa

Yleisesti pienten lasten ymmärrykseen kiusaamisesta kuuluu helposti kaikki ikävä ja negatiivinen käyttäytyminen, joka koskee suoraan heitä itseään. Kuusivuotiaalle on ominaista itsemäärääminen ja aloitteellisuuden syntyminen. Käyttäytymisen mahtipontisuus, jyrkkyys ja määrätietoisuus kertovat iän epävakaisuudesta sekä siitä, että lapsi etsii sitä, mikä on juuri hänen oma tapansa toimia. Riskinä tässä on, että lapset kutsuvat kiusaamiseksi monia erilaisia asioita. Siksi on hyvä erotella kiusaaminen, kiusanteko ja riitely toisistaan.

Vihdissä kiusaamiseen puuttuminen ja ehkäisy ovat edellytys laadukkaana varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toteutumiselle yksittäisen lapsen kehityksessä, olipa hän sitten kiusaaja, kiusattu tai kiusaamista seuraamaan joutunut lapsi. Aikuisten esimerkillä ja lasta kunnioittavalla tavalla voidaan esiopetuksessa välittää lapselle niitä arvoja, joiden avulla hän oppii myöhemmin elämässään arvostamaan ja huolehtimaan muista ihmisistä. Lasten parissa työskentelyssä korostuu pitkäjänteinen kiusaamista ehkäisevä toimintatapa: Mitä nuorempina se aloitetaan, sitä tehokkaampaa se on ja silloin sillä on kauaskantoiset positiiviset seuraukset lasten hyvinvoinnille esioppilana ja myöhemmin koululaisena. Kiusaamisen ehkäisyssä omassa esiopetusryhmässä ja koko päiväkodissa kiinnitetään huomiota tekijöihin, joilla on yhteys kiusaamistilanteiden syntyyn. Näitä ovat esim. kaverisuhteet ja leikkutilanteet.

Vihdissä jokaisessa päiväkodissa työsuunnitelmaan sisältyy suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusamiselta ja häirinnältä. Suunnitelman toteutuminen ja valvonta kuuluu kaikille esiopetuksessa työskenteleville ja koko päiväkotihenkilöstölle.

Kiusaamiseen puuttumisen käytänteitä:

- www.mll.fi julkaisu 2010:
 - § Kiusaavatko pienetkin lapset?
 - § Kiusaamisen ehkäisy varhaiskasvatuksessa -raportti
- Turvataitokasvatus: Turvataitoja lapsille, Stakes 2009
- www.kidsskills.org/fin : Muksuoppi
- www.Skidikantti.com
- KiVa koulu (2009): Vanhempien opas
- Kasvatuskumppanuus
- Päiväkotikohtainen varhaiskasvatussuunnitelma

6.5.3. Tulkitseminen ja avustaminen

Vihdissä käytetään tulkkipalveluita silloin kun perheen kanssa kommunikointi yhteisen kielen puuttumisen takia ei ole mahdollista. Tulkitsemisapua voidaan tarvita esimerkiksi vieraskielisyyden, kuulovamman tai kielellisen erityisvaikeuden takia.

Lasten kanssa työskentelevät suunnittelevat yhdessä huoltajan kanssa kommunikoinnin tuen eri muodot ja tarvittavat muut tukitoimet kuten oppimisympäristön järjestäminen, yksilölliset oppi- ja opetusmateriaalit sekä lapsen mahdollisesti tarvitsemat apuvälineet. Tuen eri muodot kirjataan lapsen oppimissuunnitelmaan.

Tarvittaessa lapselle tai esiopetusryhmälle voidaan osoittaa avustaja. Avustajan tarpeen kartoittavat alueelliset erityislastentarhanopettajat yksittäisen lapsen ja esiopetusryhmän olosuhteet huomioiden. Päätöksen avustajan ottamisesta tekee varhaiskasvatuspäällikkö.

Avustajantyön kohdentamisesta, vastuusta, työnjaosta ja tavoiteasettelusta sovitaan yhteistyössä päiväkodin johtajan, alueellisen erityislastentarhanopettajan ja esiopettajan kesken.

6.5.4. Henkilötietojen käsittely, salassapito ja tietojen luovuttaminen

Kunnallisten asiakirjojen säilyttämistä ohjaa julkisuuslaki ja henkilötietolaki sekä ohjeistus kunnallisten asiakirjojen säilytysajoista seuraavasti:

- Oppilasta koskevat asiakirjat ovat salaisia asiakirjoja (Julkisuuslaki 24 §). Salassa pidettävät asiakirjat tulee säilyttää lukitussa tilassa.
- Lasten asioiden osalta oppilashuoltoryhmän muistiota säilytetään 10 vuotta. Ne arkistoidaan aikajärjestyksessä lukitussa tilassa. Kirjaukset on tehtävä niin, että salassa pidettävät merkinnät ovat tarvittaessa erotettavissa muista.
- Oppilashuoltotyössä syntyneitä muita lapsikohtaisia asiakirjoja säilytetään 10 vuotta.
- HOJKS säilytetään oppivelvollisuusaika + 10 vuotta.

Pääperiaatteita:

- Oppilaan asemaa suojaa luottamuksellisuus, joka ilmenee lainsäädännössä salassapitovelvollisuutta koskevinä säännöksinä (Pol 40§).
- Perusopetuslain mukaan salassapito koskee tietoja, joita koulutukseen liittyviä tehtäviä hoidettaessa on saatu tietää oppilaiden, henkilöstön tai heidän perheenjäsentensä henkilökohtaisista oloista tai taloudellisesta asemasta.

- Perusopetuslaki 40§: Oppilasta koskevaa, opetuksen järjestämisen kannalta välttämätöntä tietoa voidaan vaihtaa opetushenkilöstön, terveydenhuollon tai muusta oppilashuollosta vastaavien henkilöiden kesken.
- Julkisuuslain 24§:n mukaan oppilashuoltoa koskevat asiakirjat ovat ehdottomasti salassa pidettäviä. Pykälässä tarkoitettuihin oppilashuoltoa koskeviin asiakirjoihin sisältyy usein muun muassa lapsen ja nuoren terveydentilaa tai hänen perheensä yksityiselämän piiriin kuuluvia tietoja, jotka jo sinällään ovat salassa pidettäviä.
- Lapsen / oppilaan asioiden käsittelyä yleisissä tiloissa tulee välttää.
- Salassapito-ongelmia ei synny, kun huoltaja on mukana tapaamisessa tai pyytämällä häneltä suostumus käsitellä asiaa oppilashuollossa sekä yhteistyössä koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden kanssa. Lupa voidaan pyytää lomakkeella (oppi.vihti.fi).
- Huoltajan suostumus pyritään pyytämään kirjallisena, mutta suullinen suostumuskin on juridisesti riittävä. Suostumuksessa on nimettävä käsiteltävä asia.
- Oppilasta koskeva päätöksenteko, oppilashuolto ja oppilashuollon palvelujen toteuttaminen sekä opetuksen järjestäjän lakisääteiset tehtävät edellyttävät oppilasta koskevia tietoja.
- Huoltajalla on oikeus saada tietoonsa oppilashuoltoryhmässä käsitellyt asiat oman lapsensa kohdalta.
- Yksittäisen lapsen ja nuoren asiassa kirjataan asian esille tuoja, aihe, päätetyt jatkotoimenpiteet, seuranta ja vastuuhenkilö(t). Lomake on yksilöity, joten kustakin lapsesta ja nuoresta kirjataan oma lomakkeensa, joka säilytetään oppilashuollon kansiossa, lukittavassa kaapissa. Näin käsiteltyihin asioihin voidaan palata huoltajan kanssa, hän voi nähdä lomakkeen, eikä salassapitoesteitä synny.
- Kirjausten avulla voidaan myöhemmin osoittaa, miten asiaan on puututtu.
- Asiakirjoja on säilytettävä lukitussa tilassa.
- Vaitiolovelvollisuus koskee myös suullista tietoa.
- Koulutuksen järjestäjä on velvollinen antamaan sosiaalihuollon viranomaiselle sen pyynnöstä salassapito-velvollisuuksien estämättä hallussaan olevat sosiaalihuollon asiakassuhteeseen olennaisesti vaikuttavat tiedot ja selvitykset, jotka viranomaiselle laissa säädetyn tehtävän vuoksi ovat välttämättömiä asiakkaan sosiaalihuollon tarpeen selvittämiseksi, sosiaalihuollon järjestämiseksi ja siihen liittyvien toimenpiteiden toteuttamiseksi sekä viranomaiselle annettujen tietojen tarkastamista varten.

- Tiedon luovuttaja arvioi oman ammattinsa eettisistä lähtökohdista sen, mitä tietoa voidaan luovuttaa ja kenelle.

Sähköistä järjestelmää käytettäessä on huolehdittava, että salassapidon vaatimus säilyy aukottomasti. Tämä edellyttää ehdotonta huolellisuutta tietosuojaan liittyvissä asioissa. Käyttäjän on kirjauduttava aina ulos järjestelmästä tehtyään pedagogisia asiakirjoja. Lisäksi käyttäjän on huolehdittava siitä, että asiattomat eivät näe pedagogisten asiakirjojen kirjoittamista tai valmiita asiakirjoja.

Henkilötietojen käsittelystä vastaa rekisterinpitäjänä opetuksen järjestäjä.

7. ERI KIELI- JA KULTTUURIRYHMIIN KUULUVIEN LASTEN ESIOPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN SEKÄ VAIHTOEHTOPEDAGOGIIKKAAN PERUSTUVA ESIOPETUS

Eri kieliryhmiin kuuluvien lasten esiopetus pyritään järjestämään aina yksilöllisesti. Päiväkodin oppilashuoltoryhmällä on esiopetuksen järjestämisessä keskeinen rooli. Tavoitteena on, että lapsi saisi oman kehitystasonsa mukaista kasvun tukea ja opetusta suomi toisena kielenä. Opetussuunnitelmaa sovelletaan lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan ja käytäntö ohjaa toimenpiteitä.

Esiopetuksessa sovitaan huoltajien kanssa tavoista, joilla tuetaan lapsen kulttuurista identiteettiä. Lisäksi sovitaan lapsen oman kulttuuritaustan ja suomalaisen kulttuurin yhteensovittamisesta.

Montessoripäiväkoti Esikko ja Steinerpäiväkoti Pikkulyhty järjestävät vaihtoehtopedagogiikkaan perustuvaa esiopetusta Vihdissä. Ne laativat oman esiopetuksen suunnitelman, josta käy selkeästi ilmi vaihtoehtopedagogiikkaan perustuva opetus ja yleiset tavoitteet. Opetussuunnitelmassa kuvataan vaihtoehtopedagogiikkaan perustuva toiminta-ajatus, kasvatustavoitteet ja toimintakulttuuri sekä kasvatustavoitteet ja pedagogiset ratkaisut ja niiden näkyminen esiopetuksen toiminnassa. Edellä mainitut asiat selvitetään huoltajille. Opetussuunnitelma on linjassa esiopetuksen yleisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöalueiden kanssa.

8. YHTEISTYÖ

8.1. Yhteistyö huoltajien kanssa

Yhteistyö lapsen huoltajien kanssa on laadukkaan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen perusta.

Huoltajilla on paras tieto lapsen aiemmasta kasvusta ja kehityksestä ja ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta ja hyvinvoinnista.

Esiopetushenkilöstöllä on puolestaan ammatillinen tieto ja osaaminen.

Yhteistyö perustuu kasvatuskumppanuuteen: kuuntelemiseen, kunnioittamiseen, luottamukseen ja vuorovaikutukseen.

Avoimuus helpottaa yhteistyön toteutumista. Lapsen hyvinvointia edistetään kaikin tavoin. Mahdollinen huoli otetaan puheeksi riittävän varhain ja toiminnan tuloksena on lapsen paras.

Esiopetusvuoden alkuvaiheessa esiopettaja laatii yhteistyössä huoltajan kanssa lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman, jota toteutetaan ja arvioidaan esiopetusvuoden aikana.

Esiopetuksen oppimissuunnitelman avulla pyritään turvaamaan parhaat edellytykset lapsen kasvulle ja oppimiselle. Huoltajat ja esiopetushenkilöstö kantavat yhdessä vastuun lapsen osallistumisesta esiopetukseen.

Yhteistyötä ovat päivittäiset keskustelut, vanhempainillat, juhlat ja erilaiset tapahtumat.

Kodin ja esiopetuksen yhteistoiminta on hyvä pohja myöhemmin kodin ja koulun väliselle yhteistyölle.

Vanhemmille annetaan tietoa:

- Esiopetuksen järjestämisestä ja esiopetussuunnitelmasta
- Päiväkodin tavoista ja toimintakulttuurista
- Lapsen tuen tarpeista ja tuen saannin mahdollisuuksista
- Oppilashuollon toiminnasta
- Esiopetusyksikön tiedottamiskäytänteistä onnettomuus- ja kriisitilanteissa koulunkäynnin aloittamiseen liittyvistä kysymyksistä

8. 2. Yhteistyö muun varhaiskasvatuksen kanssa

Varhaiskasvatuksen piirissä olleen lapsen siirtyminen esiopetukseen on varhaiskasvatuksen pitkien käytännön perinteiden ansiosta yleensä sujuvaa. Esiopetus pääsääntöisesti jatkuu lapselle jo tutussa päivähoitoyksikössä, jossa lapsi ja kasvatushenkilöstö tuntevat toisensa.

Lapsi siirtyy varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ”saattaen vaihtaen”.

Varhaiskasvatuksessa lapsen kanssa työskennellyt kasvatushenkilö siirtää lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen kannalta tärkeät tiedot esiopetukseen. Kasvatushenkilöt kantavat yhdessä vastuun tarvittavan tiedon siirtymisestä.

Tietojen siirtämiseen liittyvistä käytänteistä keskustellaan huoltajien kanssa vasutyön yhteydessä. Huoltajien tulee olla tietoisia siitä, mitä tietoja ja kenelle tässä yhteydessä luovutetaan. Siirtokeskustelun pohjana on lapsen varhaiskasvatussuunnitelma ja siihen mahdollisesti liittyvä muu materiaali.

8.3. Yhteistyö perusopetuksen kanssa

Vihdissä esiopetus kuuluu hallinnollisesti sivistyskeskukseen ja siellä varhaiskasvatuksen toimialaan.

Esiopetus ja perusopetus toimivat tiiviissä yhteistyössä koko toimintakauden ajan. Yhteistyötä tehdään myös iltapäivätoiminnasta vastaavan henkilöstön kanssa.

Tavoitteena on huolehtia siitä, että lapsen opinpolku muodostaa mahdollisimman selkeän ja pedagogisesti yhtenäisen jatkumon siirtymävaiheen yli.

Siirtymävaiheessa sekä esiopetus lähettävänä että perusopetus vastaanottavana tahona kantavat osaltaan vastuun siirtymävaiheen yhteistyön toteutumisesta.

Esi- ja perusopetuksen yhteistyössä toimitaan kolmella eri tasolla:

- Tuetaan lapsen kasvua esioppilaasta koululaiseksi
- Huomioidaan huoltajien osuus siirtymävaiheessa
- Huolehditaan lasta koskevan pedagogisen ja opetuksen järjestämisen kannalta tarpeellisen tiedon siirtyminen esiopetuksesta kouluun

8.4. Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö

Esiopetusvuoden aikana lapsia tutustutetaan tulevaan kouluun ja opettajaan. Esiopetuksen työsuunnitelmassa kuvataan päiväkodin ja lähikoulun yhteistyötä vuosittain.

Opetuksen järjestämisen, suunnittelun ja resursoinnin kannalta tarpeellista tietoa annetaan repputiimeissä (alueellinen oppilashuoltoryhmä) loka-, helmi-, ja huhtikuun kokouksissa. Keväällä helmi-maaliskuussa päiväkodin johtaja ja rehtori sopivat oppimisryhmien ja luokkien muodostamiseen tähtävien siirtopalavereiden aikatauluista. Näihin siirtopalavereihin osallistuvat esiopettaja ja rehtori sekä tarvittaessa alueellinen erityislastentarhanopettaja ja koulun oppilashuoltoryhmän jäseniä. Myöhemmin keväällä ja varhain syyslukukauden alkaessa esiopettaja ja luokanopettaja pitävät pedagogisen palaverin, jossa siirretään jokaista yksittäistä lasta koskevaa opetuksen kannalta tarpeellista tietoa luovuttavalta esiopettajalta vastaanottavalle alkuopettajalle. Viimeistään tässä yhteydessä siirtyvät myös lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmat kouluun. Päiväkodinjohtaja ja rehtori vastaavat siirtymävaihe yhteistyön toteutumisesta. Huoltajien tulee olla tietoisia siirtomenettelyistä.

Ensimmäisen luokan syksyllä luokanopettaja antaa palautetta lapsen esiopettajalle esimerkiksi ryhmän toiminnasta ja yksittäisistä lapsista.

Oppimisvalmiuden arviointiprosessissa tehdään oppilashuollollista yhteistyötä

esiopetusvuoden alusta alkaen. Prosessiin liittyvät esiopetuksen henkilökunta, alueellinen erityislastentarhanopettaja, psykologi ja huoltaja. Erityislastentarhanopettaja ja erityisopettaja työskentelevät yli oman sektorirajan esiopetuksesta kouluun ja koulusta esiopetukseen ja tukevat näin pedagogisen jatkumon muodostumista.

Esi- ja alkuopetuksen hyviä yhteistyökäytänteitä ovat mm:

- Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö arjessa
- Tarvittavan tiedon siirtäminen, jotta lapsen edun mukainen ryhmien muodostaminen on mahdollista
- Pedagogiset siirtopalaverit ja tarvittavan materiaalin siirtäminen
- Esiopettajan ja alkuopettajan tapaamiset
- Alueellisen erityislastentarhanopettajan ja erityisopettajan työskentely oppimisen jatkumon turvaamiseksi

8.5. Yhteistyö esiopetuksen toteuttamiseen osallistuvan henkilöstön kesken

Päiväkodissa toteutettavaa esiopetusta johtaa päiväkodin johtaja. Esiopetusta toteutetaan tiimityönä ja esiopetuksen pedagogiikan toteuttamisesta vastaa esiopettaja. Yksikön sisällä lukuvuoden aikana järjestetään esiopetushenkilöstön yhteisiä kokouksia, joissa suunnitellaan ja arvioidaan toimintaa ja käsitellään esiopetukseen liittyviä kysymyksiä.

Kunnan esiopetushenkilöstö kokoontuu keskustelutilaisuuksiin, joissa linjataan Vihdin kunnassa toteutettavaa esiopetusta. Varhaiskasvatuksen johtoryhmä suunnittelee vuosittain nämä tilaisuudet.

8.5.1. Esiopetuksen työsuunnitelma

Esiopetuksen vuosittainen työsuunnitelma laaditaan yksiköissä päiväkodin johtajan johdolla. Työsuunnitelman laadintaan osallistuu koko esiopetusta toteuttava henkilöstö. Yksikön työsuunnitelmassa kuvataan tarkemmin esiopetuksen järjestämistapaa (ryhmien muodostaminen, oppimisryhmät, toiminnan rytmittäminen, henkilöstö, resurssi), esiopetuksen toiminta-ajatusta (painotukset ja arvot), oppilashuoltoa sekä yhteistyötä alkuopetuksen kanssa sekä muiden mahdollisten tahojen kanssa. Työsuunnitelma tehdään vuosittain viimeistään syyskuun loppuun mennessä ja sitä arvioidaan lukuvuoden lopussa.

Työsuunnitelman sisältö:

- Toiminta-ajatus
- Esiopetuksen toiminta-aika
- Henkilöstö
- Kuvaus ryhmistä ja niiden toiminnasta
- Esiopetuksen toteuttaminen:
 - § Eheyttävä opetus
 - § Painotukset
 - § Yhteistyö kodin, koulun ja muun varhaiskasvatuksen kanssa

- Kuvaus toiminnasta yksikön ulkopuolella (retket ym.)
- Kuvaus oppilashuollosta
- Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa
- Erityiset painopistealueet:
 - § Kiusaamisen ehkäiseminen
 - § Kestävä kehitys
 - § Turvallisuus
- Itsearviointi

Työsuunnitelman allekirjoittaa päiväkodin johtaja ja toimittaa sen varhaiskasvatuspäällikölle hyväksyttäväksi syyskuun loppuun mennessä. varhaiskasvatuspäällikkö tekee työsuunnitelmista yhteisen viranhaltijapäätöksen.

8.6. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Esiopetuksen toimijoilla ja terveydenhuollon ja sosiaalihuollon lastensuojelutyöllä on lakisääteinen velvoite yhteistyöhön. Lisäksi tehdään alueellisesti lapsikohtaista yhteistyötä erityispalveluyksikön kanssa.

Vihdissä moniammatillista yhteistyötä toteutetaan alueellisesti repputiimeissä ja yksiköissä oppilashuoltoryhmissä.

Yhteistyön toimintamallit, rakenteet ja vuosikello on kuvattu Vihdin oppilashuollon käsikirjassa. Esiopetuksen toteuttamista tukevat myös erilaiset yhteistyömuodot Vihdin kunnan kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden, Vihdin seurakunnan ja paikallisten toimijoiden ja järjestöjen kanssa. Esiopetuksen työsuunnitelmassa kuvataan edellä mainitut yhteistyötavat tarkemmin.

9. ESIOPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN YHDISTETYISSÄ RYHMISSÄ TAI YHDYSLUOKISSA

Vihdin päiväkodeissa muodostetaan pääsääntöisesti 6-vuotiaiden esiopetusryhmiä, mutta myös 3-6 vuotiaiden ryhmät ovat mahdollisia. Esiopetusta voidaan järjestää myös yhdysluokassa yhteistyössä perusopetuksen kanssa.

10. LAPSEN KEHITTÄMISEN JA OPPIMISEN SEURANTA SEKÄ ARVIOINTI

Lapsen arviointi esiopetuksessa on osa lapsen arkea, osa lapsen kasvu-, kehitys- ja oppimisprosessia. Koska lapsen kasvu ja kehitys on kokonaisvaltaista, tulee arvioinnista huomioida lapsen aikaisempi kehitys- ja oppimishistoria ja senhetkinen elämäntilanne. Arviointi tapahtuu luonnollisena osana toimintaa vuorovaikutuksessa lapsen ja opettajan kesken. Asioista ja tapahtumista keskustellaan lapsen kanssa jokapäiväisissä käytännön tilanteissa ja autetaan lasta tiedostamaan omaa käyttäytymistään ja oppimistaan. Arvioinnin tulee olla positiivista, luontevaa ja jatkuvaa. Painopiste on lapsen vahvuuksissa ja tapahtuu suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Arvioinnista tehtyjen johtopäätösten ei tule olla yksinomaan lapseen kohdistuvia muutostoiveita tai kehittämistavoitteita. Opettajan tulee miettiä yhdessä esiopetuksen toteuttamiseen osallistuvan henkilöstön kanssa, mitä haasteita arvioinnista saatu tieto asettaa heidän toiminnalleen ja oppimisympäristön kehittämiseksi. Tärkeää on myös edistää lapsen edellytyksiä itsearviointiin. Tavoitteena on vahvistaa lapsen tietoisuutta omasta oppimisesta, edistää kasvua ja vahvistaa lapsen itsetuntemusta. Tärkeää on myös, että lapsi kokee voivansa vaikuttaa itseään koskeviin asioihin ja tulla kuulluksi. Näin hän saa kokemusta siitä, että itsearvioinnin tuloksena voi vaikuttaa omaan toimintaansa, oppimiseen, työskentelyyn ja viihtymiseen.

Jokaiselle esiopetuksessa olevalle lapselle laaditaan yhteistyössä huoltajan ja lapsen kanssa henkilökohtainen esiopetuksen oppimissuunnitelma. Suunnitelman lähtökohtana ovat lapsen vahvuudet. Lasta tuetaan oikea-aikaisesti ja hänen henkilökohtaiset tarpeet huomioiden. Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmatyö käynnistyy alkusyksystä ja suunnitelmaa arvioidaan lapsen kehitystä ja oppimista seuraten 3 kertaa esiopetusvuoden aikana. Lapsi voi olla mukana ainakin kevään viimeisessä keskustelussa, jossa käydään yhteenvetokeskustelu esiopetusvuodesta myös lapsen arvioimana. Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa voidaan tarvittaessa huoltajan kanssa sopia laatia moniammatillisessa yhteistyössä. Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma siirtyy alkuopettajalle esiopetusvuoden päätteeksi.

11. ESIOPETUKSEEN OSALLISTUMISESTA ANNETTAVA TODISTUS

Esiopetukseen osallistumisesta lapsi saa todistuksen lukuvuoden päättyessä. Todistuksessa voidaan kertoa lyhyesti vuoden toiminnasta ja tapahtumista.

12. TOIMINNAN TOTEUTUMISEN JATKUVA ARVIOINTI

Valtakunnalliset esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet luovat pohjan, jolle kunnallisen esiopetuksen suunnitelma rakentuu. Vihdin kunnan esiopetussuunnitelmaa tarkistetaan ja uudistetaan saatujen palautteiden perusteella sekä lainsäädännön ja ohjeistuksen muututtua. Uudistettu esiopetussuunnitelma toimitetaan kasvatus- ja koulutuslautakunnalle hyväksyttäväksi ennen käyttöönottoa. Päivitystyöhön osallistuvat esiopetushenkilöstöstä ja päiväkodin johtajista koostuva työryhmä sekä varhaiskasvatuspäällikkö. Vihdin kunnan esiopetussuunnitelmaa tarkistetaan keväällä 2013.

Jokaiselle esiopetuksessa olevalle lapselle laaditaan aiemmin kuvatulla tavalla henkilökohtainen oppimissuunnitelma, jossa arvioidaan lapselle asetettujen henkilökohtaisten tavoitteiden toteutumista ja lapsen edistymistä. Tämä arviointi tapahtuu yhteistyössä vanhempien kanssa vähintään kolme kertaa lukuvuoden aikana. Kevään viimeiseen arviointiin myös lapsi voi osallistua.